

Tendencije suvremenog razvoja općine Koprivnica

1. Ocjena razvoja u razdoblju od 1971. do 1978. godine

Općina Koprivnica u poslijeratnom razdoblju ostvarila je dosta intenzivan društveno-ekonomski razvoj. Također su značajni rezultati ostvareni u razvoju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, uz stalno jačanje mjesta i uloge radnika i radnih ljudi u procesu društvene reprodukcije.

Po dinamici rasta i dubini promjena u ekonomsko-socijalnoj strukturi naročito značajni rezultati ostvareni su posljednjih desetak godina. Društveni proizvod ukupne privrede povećan je u 1978. godinu u odnosu na 1970. godinu za 95 posto ili 8,7 posto prosječno godišnje, pri čemu je porast u društvenom sektoru iznosio 123 posto ili 10,5 posto prosječno godišnje, a u privatnom sektoru 34 posto odnosno 3,7 posto prosječno godišnje. Takva dinamika rasta omogućila je daljnje povećanje učešća društvenog sektora privrede u strukturi ukupnog društvenog proizvoda općine sa 67,2 posto u 1970. na 78,9 posto u 1978. godini, uz istovremeno smanjenje učešća privatnog sektora sa 32,8 posto na 21,1 posto. U tom je razdoblju najbrži porast društvenog proizvoda ostvaren u industriji i trgovini, čime su ostvarene značajne promjene u privrednoj strukturi općine. Društveni proizvod poljoprivrede privatnog sektora rastao je u istom razdoblju 3 posto prosječno godišnje.

Broj zaposlenih u društvenom sektoru povećan je sa 8501 u 1970. na 14.837 u 1979. godini. Time je postotak zaposlenih u društvenom sektoru u odnosu na ukupno stanovništvo općine povećan s 13,9 posto na 24,3 posto. U istom razdoblju broj zaposlenih u nepoljoprivrednim djelatnostima privatnog sektora porastao je sa 467 na 496 ili samo 0,7 posto prosječno godišnje, te bi u idućem razdoblju trebalo više pažnje posvetiti razvoju tih djelatnosti.

Takav kvantitativan rast bio je praćen i značajnim kvalitativnim promjenama koje su se izražavale u porastu proizvodnosti rada (3,6 posto prosječno godišnje), usvajanju proizvodnje niza novih proizvoda, poboljšanju kvalitete proizvoda, uvođenju nove tehnike i tehnologije, jačanju kadrovskog potencijala, porastu izvoza i strukturnim promjenama koje su se očitovale u bržem razvoju pojedinih djelatnosti.

Realizacijom većeg dijela planiranih investicijskih programa izgradnje, modernizacije i re-

konstrukcije privrednih objekata, objekata privredne i komunalne infrastrukture i objekata društvenog standarda, te jačanjem materijalne osnove djelatnosti kojima se zadovoljavaju osobne i zajedničke potrebe radnih ljudi, ostvarena je veća materijalna osnova za izvršenje brojnih funkcija općine.

Ocjenjuje se, na osnovu prirodnog kretanja, da broj stanovnika općine stagnira i kreće se oko broja 61.086, utvrđenog popisom stanovništva 1971. godine.

Promjene u socijalno-ekonomskoj strukturi stanovništva dovele su do smanjenja udjela aktivnog stanovništva u primarnim djelatnostima, a povećanja u sekundarnim i tercijalnim.

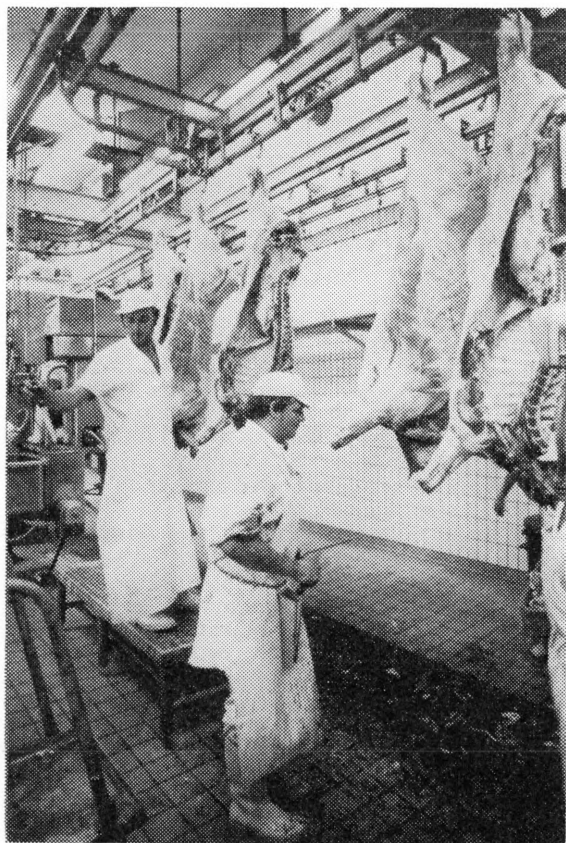
Učešće poljoprivrednog stanovništva u strukturi ukupnog stanovništva općine smanjeno je sa 62,7 posto u 1961. na 53 posto u 1971. godini uz tendenciju daljnjeg smanjenja, te se ocjenjuje da sadašnje učešće ne prelazi 35 posto.

Također je povećan stupanj urbanizacije, što pokazuje porast broja gradskog stanovništva s 11.842 u 1961. na 16.483 u 1971. godini ili 3,4 posto prosječno godišnje. Ocjenjuje se da sada u gradu živi oko 20.640 stanovnika ili 33,8 posto ukupnog stanovništva općine.

Kao posljedica porasta životnog standarda, poboljšana je struktura potrošnje domaćinstava u korist trajnih potrošnih dobara, poboljšana je kvalitet i standard stanovanja, te ostali uvjeti života i rada.

Značajni su rezultati postignuti i u razvoju društvenih djelatnosti. Povećan je obuhvat djece predškolskim odgojem, a sva djeca obuhvaćena su osmogodišnjim školovanjem. Postotak nastavka školovanja završenih učenika osnovnih škola u srednjim školama stalno se povećava i približava obuhvatu čitave generacije. U stalnom je porastu broj studenata na višim školama i fakultetima, kao i broj radnika koji se obrazuju uz rad. Time su ostvarene značajne promjene u kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih u korist zaposlenih s većim stručnim kvalifikacijama kao i u obrazovnoj strukturi cjelokupnog stanovništva. Određeni rezultati ostvareni su u prilagođavanju strukture usmjerenog obrazovanja kadrovskim potrebama udruženog rada, ali još postoje znatne disproporcije na tom području.

Viša obrazovna razina stanovništva i bolji kulturni i obrazovni programi povećali su kulturne potrebe stanovništva.

Detalj iz OOUR-a Klačnica »Podravke«. Mesna industrija idućih godina očekuje odgovarajući položaj u sistemu privređivanja

Proširena je zdravstvena zaštita stanovništva, te povećan broj stručnih kadrova u zdravstvu.

Poboljšana je materijalna osnova rada i ostalih neprivrednih djelatnosti, a time i uvjeti za efikasnije izvršavanje funkcija i zadataka iz svog djelokruga rada.

2. Ocjena ostvarenja tekućeg Društvenog plana

Društvenim planom općine Koprivnica za razdoblje od 1976. do 1980. godine utvrđeni su dosta ambiciozni ciljevi i zadaci, kako bi se ubrzanim društveno-ekonomskim razvojem ostvarila materijalna osnova za podizanje životnog standarda stanovništva, te potpunije i kvalitetnije zadovoljavanje osobnih i zajedničkih potreba radnih ljudi i građana.

Projekcija privrednog razvoja bazirana je na ocjeni mogućeg rasta fizičkog opsega materijalne proizvodnje i usluga, koji će se postići boljim korištenjem, rekonstrukcijom i modernizacijom postojećih kapaciteta, te izgradnjom novih. Indikatori razvoja izvedeni su uporedbom planiranih kretanja u odnosu na ostvarenje u 1975. godini. Nepovoljna privredna kretanja u 1975. godini, kada je, primjerice, ostvaren nešto manji realni društveni proizvod nego 1974. godine, također su imala utjecaja na planiranje dosta visokih stopa privrednog razvoja.

Može se konstatirati, na osnovi izvršene analize ostvarivanja Društvenog plana u proteklom razdoblju, da se Društveni plan u globalnom aspektu ostvaruje u okvirima planirane dinamike.

Odstupanja u odnosu na planirani rast uglavnom se odnose na brži rast društvenog proizvoda i zaposlenosti u društvenom sektoru, što je svakako pozitivno, te sporiји rast privrednih investicija u osnovna sredstva.

Za ocjenu ostvarivanja Društvenog plana i tempa razvoja u odnosu na prethodno srednjoročno razdoblje mogu poslužiti slijedeći pokazatelji:

— prosječne godišnje stope rasta u postocima
— cijene 1978. godine

POKAZATELJI	Ostvar. 1971-1975.	Plan 1976-1980.	Ostvar. 1976-1978.	Ocjena 1976-1980.
1. DRUŠTVENI PROIZVOD				
Ukupna privreda	6,2	10,3	13,9	11,2
— društveni sektor	7,7	12,6	15,7	12,7
— privatni sektor	2,2	2,9	8,2	6,0
2. ZAPOSLENOST				
UKUPNO	5,1	6,2	7,7	7,2
Društveni sektor	5,3	6,3	8,0	7,4
— privreda	5,7	6,9	8,4	7,7
— neprivreda	2,8	3,2	5,6	5,2
Privatni sektor	0,6	2,0	1,0	1,9
3. PROIZVODNOST RADA	2,2	5,3	6,7	4,6
4. REALNI OSOBNI DOHOCI				
— ukupna masa	6,3	11,8	12,2	9,6
— po zaposlenom	0,9	5,1	3,9	2,1

Stope rasta pojedinih pokazatelja za cijelo srednjoročno razdoblje bazirane su na ostvarenim kretanjima u razdoblju od 1976. do 1978. godine i ocjeni usporenijeg rasta do kraja 1980. godine, imajući u vidu ukupnu društvenu akciju za stabilizaciju privrednih tokova i svođenje svih oblika potrošnje u realno raspoložive okvire.

Rast društvenog proizvoda ukupne privrede u razdoblju od 1976. do 1978. godine (13,9 posto prosječno godišnje) ostvaren je uz porast fizičkog opsega industrijske proizvodnje od 15,7 posto, a poljoprivredne proizvodnje 8,3 posto prosječno godišnje, dok se za cjelokupno razdoblje od 1976. do 1980. godine ocjenjuje porast industrijske proizvodnje po stopi od 14,4 posto,

a poljoprivredne proizvodnje po stopi od 6,5 posto prosječno godišnje. Društveni proizvod po stanovniku općine iznosio je u 1978. godini 50.386 dinara, a narodni dohodak 45.146 dinara. Dinamičnom stopom privrednog rasta, društveni proizvod po stanovniku u odnosu na republički prosjek povećan je sa 78,8 posto u 1975. godini na 95,9 posto u 1978. godini, a narodni dohodak u istom razdoblju sa 79,5 posto na 94,9 posto.

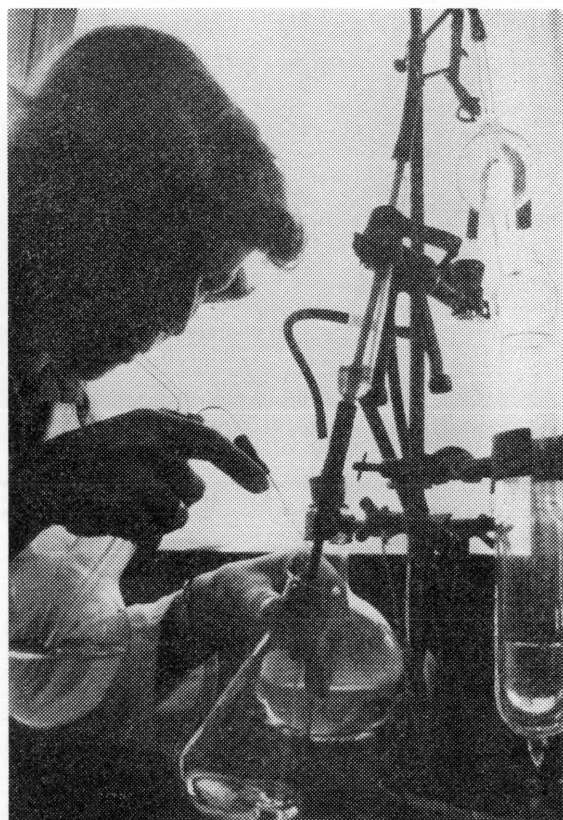
Planirani porast zaposlenosti u društvenom sektoru za 4000 radnika ostvaren je već 1979. godine, kada je dostignut prosječni godišnji broj zaposlenih od 14.837 radnika (bez SUP-a i INE), od čega 12.957 u privrednim i 1880 u neprivrednim djelatnostima. Ocjenjuje se da će u ovom planskom razdoblju broj zaposlenih u društvenom sektoru porasti za oko 4700 radnika, što je gotovo dvostruko više u odnosu na ostvareni porast u razdoblju od 1971. do 1975. godine. Uključujući zaposlenje po osnovi zamjene za prirodni odliv, u ovom srednjoročnom razdoblju zaposlit će se oko 5500 radnika. Bržom dinamikom zapošljavanja žena, njihov udio u ukupnom broju zaposlenih u društvenom sektoru povećan je sa 35,8 posto u 1976. na 37,4 posto u 1978. godini, čime se ostvaruje dio intencija društva u vezi s jačanjem uloge žene u privrednom i društvenom životu.

Od 1971. godine, kada je evidentiran 2421 radnik na privremenom radu u inozemstvu, njihov broj se postupno smanjuje, te se ocjenjuje da ih sada ima oko 1900, s tendencijom daljnjeg smanjenja. Isto tako postupno se smanjuje broj registriranih nezaposlenih radnika i to sa 717 u 1975. na 620 u 1978. godini.

Pored intenzivnog zapošljavanja još uvijek postoji pritisak na zapošljavanje u društvenom sektoru i to pored priliva nove radne snage, također i zbog transfera radnika iz individualnog sektora poljoprivrede, kao i zbog radnika koji se vraćaju s privremenog rada u inozemstvu. Postojeća nezaposlenost znatnim dijelom je posljedica nepodudarnosti raspoloživih i potrebnih kadrova po profilima i strukturama.

Pored dosadašnje intenzivne investicijske aktivnosti, planirani opseg i visina investicijskih ulaganja neće se ostvariti i to, uglavnom, zbog toga što su planovi pojedinih nosioca investicijskih odluka bili preambiciozni, kao i zbog toga što u ovom planskom razdoblju nije ostvareno planirano jačanje već naprotiv slabljenje položaja organizacija udruženog rada materijalne proizvodnje u procesu reprodukcije, što je dovelo do smanjenja njihove akumulativne i reproduktivne sposobnosti. Ocjenjuje se da će u društvenom sektoru ukupna investicijska ulaganja u osnovna sredstva iznositi u ovom srednjoročnom razdoblju oko 4.080 mln. dinara (po cijena-ma 1978. godine) ili oko 70 posto u odnosu na planirana, od čega privredne oko 3.260 mln. dinara ili 65 posto od planiranih, a neprivredne oko 820 mln. dinara, što je u skladu s planiranim ulaganjima.

Selektivnom politikom u realizaciji planiranih investicijskih programa, dajući prioritet

Istraživačkom radu podravske radne organizacije ubuduće trebaju posvetiti još veću pozornost. Detalj iz laboratorija RO Institut »Podravke«

onim proizvodnim kapacitetima koji omogućavaju zamjenu uvoznih sirovina i reproduktivskih materijala vlastitom proizvodnjom, orijentacijom na domaću opremu, uz provođenje utvrđene politike povećanja izvoza, naročito industrijskih proizvoda, privreda općine ostvaruje sve povoljnije rezultate vezane za pokriće uvoza s izvozom.

Kao bitni preduvjeti ostvarivanja postavljenih zadataka u materijalnom razvoju, u ovom su razdoblju ostvareni značajni rezultati na razvijanju i unapređivanju socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa. To je razdoblje konstituiranja sistema udruženog rada i političkog sistema. Na konstituiranju osnovnih organizacija udruženog rada, radnih organizacija, složenih organizacija udruženog rada, samoupravnih interesnih zajednica, delegacija i delegatskih skupština bile su angažirane sve društvene snage.

Ostvareni odnosi u raspodjeli dohotka ne ostvaruju se u skladu s planiranim. Izdvajanja iz dohotka za zadovoljavanje zajedničkih i općih društvenih potreba, za osobne dohotke, te za ugovorne obaveze (naročito kamati na kredite) rastu brže od rasta društvenog proizvoda i dohotka, dok bruto sredstva za proširenu reprodukciju rastu znatno sporije, što za posljedicu ima slabljenje akumulativne i reproduktivne sposobnosti privrede.

Osnivanjem samoupravnih interesnih zajednica uspostavljeni su organizacijski okviri razvijanja samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa u zadovoljavanju zajedničkih potreba radnika i radnih ljudi na principima slobodne razmjene rada. Međutim, zadovoljavanje zajedničkih potreba, odnosno razmjene rada, pretežno se vrši preko samoupravnih interesnih zajednica, a još nisu došli do izražaja odnosi neposredne slobodne razmjene rada.

Postavljeni ciljevi na području osiguranja stabilnog i trajnog rasta životnog standarda i potpunijeg zadovoljavanja osobnih i zajedničkih potreba radnih ljudi i građana u osnovi se ostvaruju. To se, prvenstveno, odnosi na jačanje njihove materijalne i socijalne sigurnosti, potpunije zadovoljavanje odgojnih, obrazovnih, zdravstvenih, kulturnih i drugih potreba, te brže rješavanje stambenih problema.

Ocjenuje se da će u ovom planskom razdoblju biti izgrađeno 1938 stanova (planirano je 1900), od čega u društvenom sektoru 476 (planirano je 450).

U ovom su planskom razdoblju značajni rezultati ostvareni na daljnjem organiziranju, osposobljavanju, materijalnom jačanju i razvoju općenarodne obrane i društvene samozaštite. Ulagani su znatni napori i ostvareni značajni rezultati na usavršavanju i pronalaženju odgovarajućih rješenja za funkcioniranje obrane, društvene zaštite i sigurnosti u svim privrednim i društvenim djelatnostima, te u organima i organizacijama općine.

Gotovo sve mjesne zajednice bile su vrlo aktivne na rješavanju niza svojih razvojnih problema, naročito komunalnog karaktera. Ti su se problemi uglavnom rješavali sredstvima mjesnog samodoprinosna, uvedenog u novcu ili radnoj snazi i prijevozu.

Najznačajniji su samodoprinosi uvedeni krajem 1975. godine i to za izgradnju prve faze novog Medicinskog centra u Koprivnici (nove bolnice), koji su prihvatile sve mjesne zajednice na području općine, te za izgradnju gradskog vodovoda i kanalizacije, kojeg su prihvatile sve gradske mjesne zajednice.

3. Ocjena razvojnih mogućnosti u razdoblju od 1981. do 1985. godine

Pripremi i donošenju planova razvoja za razdoblje od 1981. do 1985. godine pristupa se po prvi puta na osnovama novog sistema društvenog planiranja što ima veliko značenje sa stajališta primjene ustavnih načela u konkretnoj praksi.

U složenom postupku samoupravnog sporazumijevanja i dogovaranja o osnovama planova, aktivnost svih nosilaca planiranja uglavnom je usredotočena na usklađivanje pojedinačnih užih ciljeva i interesa sa zajedničkim, širim ciljevima i interesima u društveno-ekonomskom razvoju, te na utvrđivanje metoda i sredstava za ostvarivanje tako utvrđenih zajedničkih ciljeva i interesa.

S obzirom da postupak samoupravnog sporazumijevanja i dogovaranja o osnovama planova još nije završen, a o osnovama planova osnovnih organizacija udruženog rada, koje su osnovni nosioci planiranja, ovisi dogovaranje o osnovama društvenog plana općine, ova ocjena mogućnosti razvoja općine polazi od do sada pripremljene i prihvaćene prve projekcije društveno-ekonomskog razvoja općine Koprivnice u razdoblju od 1981. do 1985. godine.¹

U postupku samoupravnog sporazumijevanja i dogovaranja ove polazne osnove će se konkretizirati, a vjerojatno i djelomično korigirati, te uskladiti s realnim mogućnostima i potrebama udruženog rada, mjesnih zajednica i ostalih samoupravnih organizacija i zajednica.

Ostvareni rezultati u razvoju proizvodnih snaga i materijalne proizvodnje u ovom planskom razdoblju značajni su, naročito zbog toga, što ukazuju na prekid dugogodišnje tendencije usporavanja dinamike rasta, iako to ne znači da su otklonjene sve teškoće i stvoreni uvjeti za nesmetan i dinamičan rast u narednom srednjoročnom razdoblju. O stupnju ostvarivanja predviđenih proporcija razvoja u 1980. godini u mnogome će ovisiti realnost planiranog razvoja u razdoblju od 1981. do 1985. godine.

U novo se srednjoročno razdoblje ulazi s dosta povoljnom strukturu investicija u toku, koju karakterizira izgradnja nekoliko vrlo značajnih i krupnih objekata, koji osuvremenjuju proizvodne snage i optimaliziraju strukturu proizvodnje, te će dohodovno povećati efikasnost do sada izvršenih investicijskih ulaganja.

Dostignuta razina životnog standarda, kako osobnog, a posebno društvenog standarda, omogućuje da se daljnji razvoj životnog standarda odvija uz ekonomske i društveno-racionalnije odnose u raspodjeli dohotka. Sve šira primjena najsuremenije tehnike i tehnologije, uz podizanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, pridonijela je povećanju razine proizvodnosti rada u nekim organizacijama udruženog rada, što će u daljem razvoju biti poticaj i ostalim.

Razvoj i jačanje vlastitog znanstvenog-istraživačkog potencijala u većim organizacijama udruženog rada, uz sve veću povezanost s proizvodnim procesom, čini važnu osnovu daljnjeg rasta proizvodnosti rada i ostvarivanja suvremene organizacije proizvodnje.

Nedavno donešene mjere ekonomske politike, kao i one koje se očekuju, utjecat će na poboljšanje položaja udruženog rada u raspolaganju dohotkom i u cjelini procesa reprodukcije, što će pridonijeti stabilizaciji uvjeta privredivanja, a time i uvjeta razvoja.

Proizvodnja juha i dodataka jelima planira se još znatno povećati, što je u uskoj vezi s razvojem izvoza

Iako će se aktivnost na daljnjoj izgradnji društveno-ekonomskih odnosa stalno odvijati, do sada izvršene krupne organizacijske i druge promjene omogućit će da se u budućem razdoblju veća pažnja posveti kvaliteti tih odnosa, usavršavanju unutrašnje organizacije, podizanju efikasnosti i proizvodnosti rada.

U proteklom razdoblju komulirani su određeni uzroci privredne nestabilnosti u našoj zemlji, uzrokovani rastom svih oblika potrošnje iznad realno raspoloživih materijalnih okvira, koji su između ostalog doveli do nepovoljnih ekonomskih odnosa s inozemstvom. Te nestabilnosti počele su se snažnije izražavati tokom

1979. i početkom ove godine, a s obzirom na njihov karakter, neki od njih prenijet će se i u naredno srednjoročno razdoblje, a pojavit će se i neki novi. Zbog toga novi srednjoročni planovi svih nosilaca planiranja moraju, prije svega, imati naglašeno obilježje planova stabilizacije.

Dosadašnje tendencije u materijalnom i društvenom razvoju, dostignuta razina razvijenosti, usmjerenost i obujam investicija u toku, i očekivana kretanja u ekonomskim odnosima s inozemstvom, u značajnoj mjeri opredjeljuju razvoj u narednom razdoblju.

Osnovni ciljevi i zadaci razvoja u razdoblju od 1981. do 1985. godine mogli bi se svesti na:

— daljnji razvoj i unapređivanje socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, prvenstveno jačanjem uloge i položaja osnovnih organizacija udruženog rada u odlučivanju o cjelokupnom dohotku te osiguranjem njihovog odlučujućeg utjecaja na utvrđivanje razvojne politike;

— ostvarivanjem stabilnih odnosa u raspodjeli društvenog proizvoda i dohotka, koji će osigurati poboljšanje položaja i jačanje akumulativne i reproduktivne sposobnosti udruženog rada;

— daljnji intenzivan privredni i društveni razvoj općine, uz bržu promjenu privredne strukture u pravcu koji omogućava i dugoročno osigurava dinamičan i stabilan rast, povećanje izvoza i zamjenu uvoznih sirovina i reprodukcijskog materijala s domaćom proizvodnjom;

— usmjeravanje investicijske politike i udruženih sredstava organizacija udruženog rada i banaka na modernizaciju postojećih proizvodnih kapaciteta i dovršavanje započetih, uz selektivan pristup izgradnji novih kapaciteta, kojima se osigurava ostvarivanje utvrđenih ciljeva i zadataka društveno-ekonomskog razvoja općine;

— povećanje zaposlenosti, uz brži rast zaposlenih na proizvodnim radnim mjestima u odnosu na radne zajednice i neprivredne djelatnosti, omogućavanje zapošljavanja tekućeg priliva školovanih kadrova, kao i dijela povratnika s privremenog rada u inozemstvu, te poboljšanje postojeće kvalifikacijske strukture zaposlenih u skladu s potrebama udruženog rada;

— stabilan rast životnog standarda radnih ljudi i što potpunije zadovoljavanje osobnih, zajedničkih i općih potreba, a u skladu s porastom dijela ostvarenog dohotka koji je rezultat povećanja proizvodnosti rada i efikasnosti privređivanja;

— jačanje socijalne sigurnosti radnika i radnih ljudi i to osiguranjem relativno visoke stope rasta društvenog proizvoda i zaposlenosti, a time i osnovnog preduvjeta prava na rad, ostvarivanjem uzajamnosti i solidarnosti u zadovoljavanju zajedničkih i dijela osobnih potreba radnika, većim zapošljavanjem žena i njihovim uključivanjem u proces obrazovanja uz rad i iz rada, proširenjem i povećanjem efikasnosti djelovanja samoupravnih organizacija i zajednica na područjima obrazovanja, kulture, društ-

tvne brige o djeci, zdravstvene i socijalne zaštite i unapređenja boračko-invalidske zaštite, bržim i djelotvornijim zadovoljavanjem stambenih potreba radnika i radnih ljudi uz veće angažiranje njihovih vlastitih sredstava;

— ravnomjerniji razvoj svih područja općine, a time i ostvarivanje boljih materijalnih uvjeta života i rada svih radnih ljudi, kako bi se zaustavilo propadanje sela, smanjile razlike između sela i grada, bolje koristila prirodna bogatstva i postojeći objekti stambeno-komunalne infrastrukture, te drugi objekti društvenog i individualnog standarda, čime će se ostvariti bolje korištenje radnog i slobodnog vremena, smanjiti pritisak na grad, osigurati bolje čuvanje čovjekove okoline, a također će se ostvariti uštede energije i smanjiti prometni problemi na području općine;

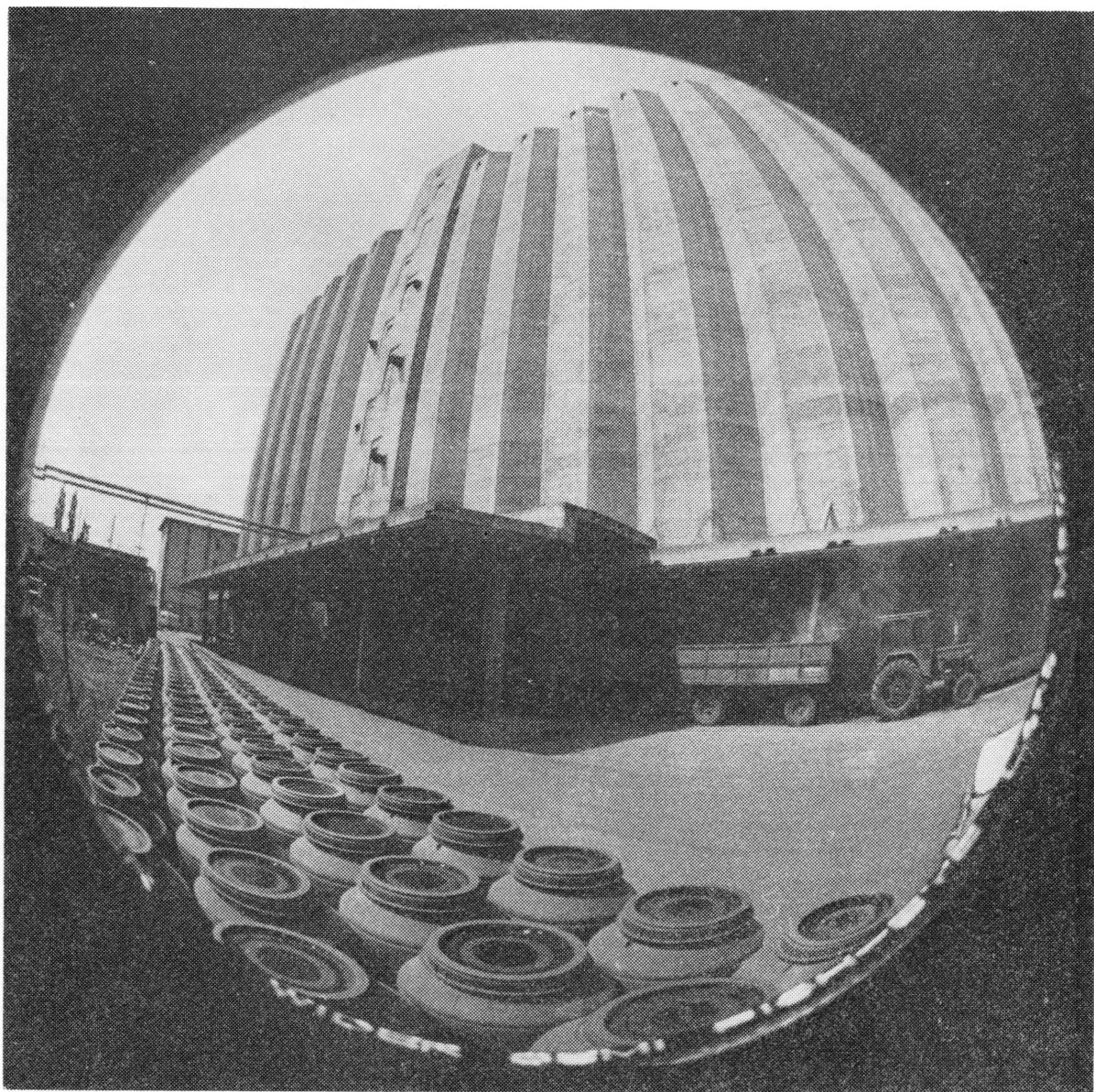
— stalno jačanje općenarodne obrane i društvene samozaštite, uz osiguranje uvjeta za svestrano angažiranje radnih ljudi i građana, te njihovih samoupravnih organizacija i zajednica na daljnjem osposobljavanju, jačanju i razvijanju svih oblika pripreme za obranu i zaštitu, radi uspješnog suprostavljanja svim oblicima ugrožavanja naše zemlje;

— korištenje i uređivanje prostora u skladu s provedbenim planovima, te usklađivanje dinamike pojedinih zahvata u prostoru, čime će se omogućiti racionalnija izgradnja komunalne infrastrukture, stambenih naselja, privrednih objekata i objekata društvenog standarda, a također će se pridonijeti konkretnijem i cjelovitijem pristupu zaštite čovjekove okoline.

Naredno plansko razdoblje karakterizirat će procesi daljnjeg znanstveno-tehničkog napretka. Ostvarivat će se kvantitativno povećanje i kvalitativno poboljšanje životnog standarda, uz promjenu strukture potrošnje, karakteristične za viši životni standard.

Kao prirodni uvjeti koji imaju trajno značenje za ekonomski razvoj općine mogu se navesti: poljoprivredne površine, šumske površine i šumski fond, izuzetno povoljni prometno-geografski položaj te vodotok rijeke Drave. Pored toga, potrebne je spomenuti postojeća i nova nalazišta plina i nafte, bogate eksploatacione zone pijeska, šljunka i gline, kao i još uvijek nedovoljno istražene zalihe uglja i termalne vode.

Poljoprivredni zemljišni fond općine od oko 45.500 hektara (oko 64 posto površine općine), od čega 3912 u društvenom sektoru, predstavlja značajnu osnovu za intenzivan razvoj raznovrsne poljoprivredne proizvodnje i na njoj zasnovane prehrambene industrije. Intenzitet korištenja zemljišnog fonda, a time i dinamika rasta ukupne poljoprivredne proizvodnje znatno će ovisiti o proširivanju površina društvenog sektora, uređenju zemljišta za intenzivnu proizvodnju i stupnju društvene organiziranosti proizvodnje na individualnim gospodarstvima. Za orijentaciju u tom pravcu postoje programi, a njihovo ostvarivanje ovisit će o mogućnostima osiguranja stabilnih i povoljnijih, nego do sada, izvora kreditiranja.

Iz »Podravkinog« tvorničkog kruga

S preko jednom četvrtinom područja pod šumama, odnosno oko 18.800 hektara šume (od čega oko 77 posto u društvenom vlasništvu) i zalihom drvene mase preko 4 mln m³ (od čega oko 3.333.000 m³ u društvenom vlasništvu), općina Koprivnica raspolaže solidnom osnovom za razvoj materijalne proizvodnje u šumarstvu i razvoj drvne industrije.

Za brži razvoj turizma, posebno rekreativnog i lovnog, postoje još uvijek nedovoljno iskorištene mogućnosti što ih pruža jezero Soderica i šume bogate dosta ravnovrsnom divljači.

Izgradnjom cestovnog mosta preko rijeke Drave kod Botova, koja je u toku, te otvaranjem planiranog malograničnog prometa s Mađarskom kod Gole, ostvarit će se preduvjeti za

brži razvoj trgovine, prometa i ugostiteljsko-turističke privrede općine. Modernizacijom i elektrifikacijom željezničke pruge Dugo Selo — Koprivnica — Botovo, čiji se završetak planira 1981. godine ostvarit će se viši stupanj prometne povezanosti privrede općine s drugim područjima, a pojačat će se gravitacione veze sa Zagrebom.

Kao posljedica demografskih faktora opadaju nataliteta u proteklom razdoblju, te socijalno-ekonomskih faktora i porasta životnog standarda (što uvječe na produžavanje životnog vijeka stanovništva), nastavlja se pogoršavanje starosne strukture stanovništva, u kojoj raste udio starijeg, a smanjuje se mlađeg stanovništva.²

S obzirom na nastavak transfera mlađih godišta poljoprivrednog stanovništva u nepoljoprivrednim djelatnostima, proces starenja dobnе strukture poljoprivrednog stanovništva relativno je brži nego ukupnog stanovništva. Sve veći je broj tzv. staračkih poljoprivrednih domaćinstava bez nasljednika za nastavak rada u toj djelatnosti.

Demografski pokazatelji biološke reprodukcije stanovništva ukazuju da će se pad broja stanovnika po osnovi nataliteta i mortaliteta zaustaviti, te preći u blagi porast. Ocjenjuje se da će broj stanovnika porasti do 1985. godine za oko 300 stanovnika, imajući pri tome u vidu i ocjenjeni pozitivni saldo migracijskih kretanja, te će općina imati oko 61.400 stanovnika, što predstavlja porast po stopi od oko 0,1 posto. Predviđa se da će se ekonomska aktivnost stanovništva zadržati približno na sadašnjoj razini od oko 50 posto, uključujući u taj broj radnike na privremenom radu u inozemstvu, čiji će se broj smanjiti s oko 1900, koliko se sada ocjenjuje, na svega oko 800 u 1985. godini. Predviđa se povećanje broja gradskog stanovništva s 20.640, koliko se sada ocjenjuje, na oko 25.400 stanovnika u 1985. godini.

Prema predviđenom opsegu zapošljavanja u društvenom sektoru, udio aktivnih poljoprivrednika u ukupnom broju ekonomski aktivnog stanovništva smanjit će se sa 39 posto, koliko se ocjenjuje u 1980. godini, na oko 29 posto u 1985. godini.³

Istovremeno, udio ukupnog poljoprivrednog stanovništva u ukupnom broju stanovnika općine smanjit će se s oko 34 posto na oko 26 posto.

Ocjenjuje se da će u narednom srednjoročnom razdoblju nezaposlenost stanovnika biti vrlo malena, te da će potrebe za zapošljavanjem biti do 1985. godine vrlo blizu mogućnosti zapošljavanja, uz pretpostavku da kvalifikacijska struktura ponude radne snage bude približno jednaka potražnji. Time će se omogućiti zapošljavanje i većem broju radnika povratnika s privremenog rada iz inozemstva.

Dinamičan ekonomski razvoj, temeljen na relativno visokom intenzitetu investicija doveo je do visokog porasta proizvodnih fondova, kao i do promjena u njihovoj strukturi, koja je do-

sta povoljna, a isti pravac promjena očekuje se i do 1985. godine.

Promjene u strukturi proizvodnih fondova kreću se u pravcu povećanja udjela industrije, poljoprivrede, trgovine, ugostiteljstva i komunalne djelatnosti, što odražava kvalitativne strukturne promjene vezane za podizanje razine razvijenosti.

Struktura i kvaliteta proizvodnih fondova, kao i njihov daljnji rast, pod pretpostavkama koje su ugrađene u ovu projekciju razvoja, mogu osigurati rast materijalne proizvodnje od 9 do 10 posto prosječno godišnje, a u okviru toga industrijske proizvodnje po stopi od 12,2 posto godišnje.

Posebna pažnja u idućem razdoblju posvećivat će se neposredno povezivanju organizacija udruženog rada, udruživanju rada i sredstava na samoupravnim osnovama, ostvarivanju veće specijalizacije proizvodnje i podjele rada, te izgradnji optimalnih kapaciteta za visoko serijsku proizvodnju, a u cilju ostvarivanja većeg dohotka.

Osnovni nosioci privrednog razvoja općine: SOUR »Podravka« i SOUR »Bilo-Kalnik« u dosadašnjem razdoblju dali su značajne konkretne pozitivne primjere neposrednog povezivanja s privrednom drugih područja, što će biti jedna od značajki i u njihovom budućem razvoju.

Na osnovi analize tendencija i problema u dosadašnjem razvoju i odgovarajućih faktora koji će utjecati na razvoj do 1985. godine, ocjenjuje se mogućnost rasta društvenog proizvoda ukupne privrede općine po stopi od oko 8,2 posto prosječno godišnje pri čemu društvenog sektora privrede po stopi 9,2 posto, a privatnog sektora po stopi 3,7 posto prosječno godišnje. Ovakva stopa rasta društvenog proizvoda bazirana je na slijedećoj ocjeni rasta materijalnih faktora proizvodnje:

— rasta proizvodnih fondova po stopi od oko 11,7 posto godišnje;

— rasta materijalne proizvodnje po stopi od 9 do 10 posto godišnje, od čega industrijske proizvodnje po stopi 12,2 posto, a poljoprivredne proizvodnje po stopi od 4,6 posto godišnje;

— rasta zaposlenosti u društvenom sektoru privrede po stopi od 5 posto godišnje, a proizvodnosti rada po stopi od najmanje 4 posto godišnje.

Za ostvarivanje predviđenog privrednog rasta potrebno je izvršiti kvalitativne promjene, naročito društvenih odnosa, na osnovu promjena u raspodjeli društvenog proizvoda i dohotka u korist jačanja akumulativne i reproduktivne sposobnosti organizacija udruženog rada, veće pokretljivosti akumulacije i razvijenijeg sistema udruživanja rada i sredstava.

Uz predviđeni rast dohotka organizacija udruženog rada od 9 posto godišnje, doprinosi za zadovoljavanje zajedničkih potreba rasli bi po stopi 7,1 posto, a porezi za zadovoljavanje općih društvenih potreba po stopi od 6,9 posto godišnje. Izdaci za radnu zajednicu rasli bi po stopi 7,1 posto godišnje, a ostale obaveze iz dohotka po stopi 8,2 posto godišnje. Time bi se omogućio

rast čistog dohotka po stopi 9,5 posto godišnje, a fondova 12,9 posto godišnje, od čega poslovnog fonda 16, fonda zajedničke potrošnje 7,1, a rezervnog fonda i ostalih fondova 9,2 posto godišnje.

Stopa rasta zaposlenosti u neprivrednim djelatnostima trebala bi biti znatno niža od ostvarene u dosadašnjem razdoblju i kretati se oko 2,5 posto prosječno godišnje, čime bi se ostvarila ukupna zaposlenost u društvenom sektoru po stopi 4,7 posto godišnje. Uz predviđeni porast zaposlenosti u privatnom sektoru po stopi 3,2 posto godišnje, sveukupna zaposlenost u općini rasla bi po stopi od 4,7 posto godišnje.

Realni osobni dohoci u društvenom sektoru rasli bi u masi po stopi 7,9 posto godišnje, a po zaposlenom 3 posto godišnje.

Brutto investicije u osnovna sredstva rasla bi po stopi 9,3 posto godišnje, od čega privredne po stopi 10 posto godišnje, a neprivredne po stopi 5,2 posto godišnje.

Uz dinamiziranje izvoza potrebno će biti reduciranje uvoza samo na sirovine i reprodukcijski materijal koji se ne mogu supstituirati s domaćim. Predviđa se rast izvoza po stopi 10,9 posto godišnje, a uvoza po stopi 8 posto godišnje.

Ukoliko se sadašnji problemi ekonomskog razvoja prodube i u narednim godinama, naročito ako dođe do daljnjeg slabljenja akumulativne i reproduktivne sposobnosti organizacija u društvenog rada, privredni razvoj bio bi znatno ograničen. U tom slučaju moglo bi se računati sa stopom rasta društvenog proizvoda od 6 do najviše 7 posto prosječno godišnje.

Strukturne promjene u određenoj su mjeri predodređene sadašnjom strukturom investici-

Strukturne bi se promjene očitovale u porastu odjela industrije, dok bi dinamika razvoja ostalih djelatnosti bila nešto sporija. Učešće privatnog sektora u strukturi društvenog proizvoda bi se smanjilo s 19,9 posto koliko se ocjenjuje u 1980. godini, na 16,1 posto u 1985. godini.

Dalji porast zaposlenosti kao i rast osobnog i društvenog standarda također će predstavljati jedan od osnovnih poticaja privrednom rastu. Ocjenjuje se kretanje broja zaposlenih kako slijedi:

ja u toku. Dinamičan privredni razvoj omogućit će nastavljanje kvalitativnih i strukturnih promjena. Pri tome će se posebno voditi računa o izveznoj orijentaciji, mogućnostima supstitucije uvoza i osiguranje vlastitog tehnološkog razvoja. Tu u prvom redu dolaze: poljoprivredna proizvodnja, prerada žitarica, mesna industrija, industrija hrane i pića, kemijsko-farmaceutska industrija, drvna i papirna industrija, industrija građevnog materijala, proizvodnja raznih sklopova i dijelova za ugrađivanje, industrija obuće, tekstilna industrija i ostala nespomenuta sadašnja proizvodnja, kao i usvajanje novih vrsta proizvoda i proizvodnje. Proizvodnja će ići u pravcu povećanja kvalitete proizvoda i od manje složenih na složenije proizvode. Polazeći od takve razvojne orijentacije, strukturne bi se promjene po oblastima i sektorima trebale izraziti kako slijedi:

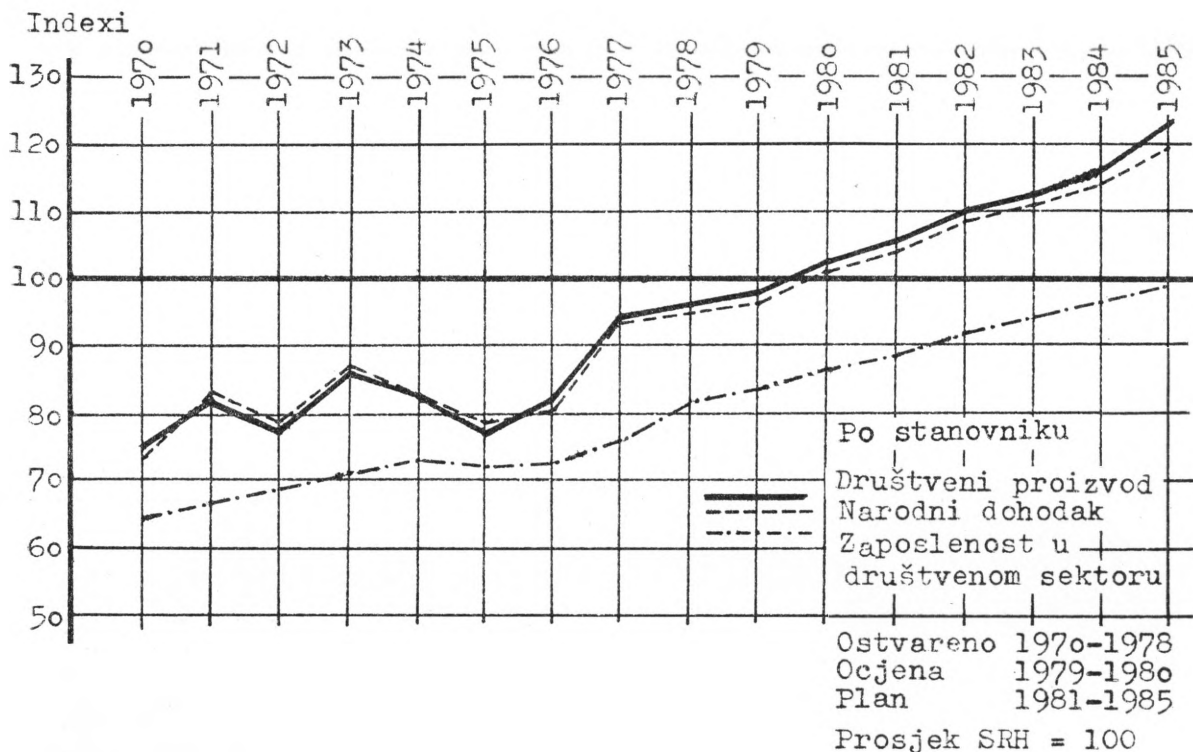
— struktura društvenog proizvoda u %

	Ostvareno 1975.	Ocjena 1980.	Predviđanja 1985.
PRIVREDA UKUPNO	100,0	100,0	100,0
— društveni sektor	75,3	80,1	83,9
— privatni sektor	24,7	19,9	16,1
INDUSTRIJA	34,1	38,1	43,9
Poljoprivreda ukupno	24,9	19,6	16,2
— društveni sektor	2,8	2,4	2,9
— privatni sektor	22,1	17,2	13,3
TRGOVINA	13,9	18,0	17,4
Ostale djelatnosti ukupno			
— društveni sektor	24,5	20,6	18,7
— privatni sektor	2,6	2,7	2,8

U društvenom i privatnom sektoru nepoljoprivrednih djelatnosti moći će se povećati broj zaposlenih za oko 4160, od čega u društvenom sektoru za oko 4070. Zajedno sa zapošljavanjem za zamjenu prirodnog odliva iz zaposlenosti, u idućem će se planskom razdoblju moći zaposliti oko 5000 novih radnika.

Jedna od značajnih mogućnosti povećanja zaposlenosti nalazi se u razvoju male privrede u okviru društvenog i privatnog sektora. U postupku samoupravnog sporazumijevanja i dogo-

	Broj zaposlenih		Indeks 1985 1980.	Prosječno godišnja stopa rasta 1981. — 1985.
	1980.	1985.		
1. DRUŠTVENI SEKTOR⁴	15.543	19.614	126,2	4,7
— privreda	13.605	17.428	128,1	5,0
— neprivreda				
2. PRIVATNI SEKTOR	1.938	2.186	112,8	2,5
nepoljoprivrednih djelatnosti	527	616	116,9	3,2
— radni odnos	161	189	117,4	3,3
— osobni rad	366	427	116,7	3,1
3. UKUPNO (1+2)	16.070	20.230	125,9	4,7

Kretanje društvenog proizvoda, narodnog dohotka i zaposlenosti u općini Koprivnica (u odnosu na SRH) od 1970. do 1980. i plan do 1985. godine

varanja o osnovama planova utvrdit će se pravci razvoja male privrede u proizvodnoj i uslužnoj sferi, kao i seoskog turizma.

Dostignutim stupnjem razvoja i planiranom dinamikom rasta u razdoblju od 1981. do 1985. godine ostvarile bi se mogućnosti da općina dostigne republički prosjek društvenog proizvoda i narodnog dohotka po stanovniku već na početku idućeg srednjoročnog razdoblja, a do 1985. godine i postotak zaposlenosti u društvenom sektoru u odnosu na ukupan broj stanovnika. Dosadašnji trend i projekcija tih kretanja do 1985. godine prikazani su na ovom grafikonu:

Kretanje životnog standarda u narednom srednjoročnom razdoblju treba biti usklađeno s potrebama i materijalnim mogućnostima društva, pri čemu će se težiti dosljednoj primjeni načela da životni i radni uvjeti svakog pojedinca ovise o vlastitoj i ukupnoj društvenoj proizvodnosti rada, te o dostignutom stupnju solidarnosti i uzajamnosti u zadovoljavanju osobnih i zajedničkih potreba radnih ljudi i građana. U

okviru životnog standarda očekuju se značajne strukturne promjene:

	stope rasta 1981 — 1985.	struktura u % 1980. 1985.	
1. OSOBNA POTROŠNJA	5,4	79,8	78,2
2. DRUŠTVENI STANDARD	7,4	20,2	21,8
— materijalni rashodi	9,0	5,3	6,1
— investicije	7,0	14,9	15,7
3. ŽIVOTNI STANDARD (1+2)	5,9	100,0	100,0

Relativno bi se smanjio udio osobne potrošnje u ukupnim sredstvima za životni standard, a udio društvenog standarda povećao.

U okviru društvenog standarda relativno dinamičnije bi rasli materijalni rashodi, što je u vezi s osiguranjem boljeg funkcioniranja društva.

tvenih djelatnosti, odnosno kvalitetnijeg zadovoljavanja zajedničkih potreba. Investicije bi rasle oko 7 posto prosječno godišnje, pri čemu investicije u stambenu izgradnju oko 8,1 posto prosječno godišnje, dok bi ostale investicije rasle sporije i to po stopi od 2,4 posto prosječno godišnje. Takvo kretanje ostalih investicija, uz već izgrađene kapacitete, omogućilo bi da se u razdoblju od 1981. do 1985. godine investicijska aktivnost usmjeri na objekte za kojima su potrebe najviše izražene.

Predviđa se izgradnja oko 2000 stanova, od čega 200 stanova u društvenom sektoru ili 25,5 posto više nego u razdoblju od 1976. do 1980. godine.

Na osnovu praćenja postojećeg stanja te sgađenih problema i neusklađenosti u razvoju pojedinih djelatnosti na području općine, u idućem srednjoročnom razdoblju poduzimat će se mjere i aktivnosti za njihovo rješavanje. To se prvenstveno odnosi na:

— potrebu ravnomjernijeg privrednog i društvenog razvoja svih područja općine;

— potrebu osiguranja bržeg razvoja uslužnog zanatstva po opsegu i vrstama, te njegovog usmjeravanja u skladu s potrebama stanovništva grada i ostalih naselja;

— zatim, potrebu donošenja programa izgradnje objekata komunalne infrastrukture s dinamikom izvedbe pojedinih zahvata;

— potrebu brže izgradnje gradskog vodovoda i kanalizacije, te izgradnje pročištača otpadnih voda;

— potrebu bržeg kompleksnijeg rješavanja pitanja turističko-rekreacijskih sadržaja vezanih za jezero »Šoderica«;

— potrebu rješavanja pitanja prostornih kapaciteta osnovnih škola, naročito u gradu, dječjeg vrtića i jaslica, te izgradnje kombinirane socijalne ustanove za starije osobe;

— zatim potrebu osiguranja sredstava za bržu modernizaciju lokalnih cesta, kao i za zaobilaznicu oko grada;

— potrebu uvođenja gradskog i prigradskog autobusnog prometa, te

— potrebu kontinuiranog osiguranja i kompleksnog uređenja gradskog zemljišta za društvenu i individualnu stambenu izgradnju.

Na rješavanju nekih od navedenih problema trebaju se aktivno uključiti mjesne zajednice, posebno gradske mjesne zajednice. Dio tih aktivnosti kao i do sada financirat će se sredstvima mjesnog samodoprinosu, koji se predviđaju uvesti za sljedeće srednjoročno razdoblje.

BILJEŠKE

¹ Do sada su završene sljedeće faze u pripremi Društvenog plana općine:

— pripremljena je i prihvaćena Analiza društveno-ekonomskog razvoja općine Koprivnica u razdoblju od 1976. do 1980. godine, te Analiza uvjeta i mogućnosti društveno-ekonomskog razvoja općine Koprivnica u razdoblju od 1981. do 1985. godine;

— pripremljene su i prihvaćene Smjernice za izradu nacrtu dogovora o osnovama društvenog plana općine Koprivnica u razdoblju od 1981. do 1985. godine;

— utvrđeni su nacrti dogovora o osnovama Društvenog plana općine Koprivnica za razdoblje od 1981. do 1985. godine;

— uz navedene analize pripremljena je dokumentacija s osnovnim bilancama.

² Prema podacima popisa stanovništva, prosječna starost stanovnika općine porasla je sa 34,3 godine u 1961. na 35,8 godina u 1971. godini, dok se ocjenjuje da sada iznosi 37 godina.

³ U taj broj nisu uključeni aktivni poljoprivrednici na privremenom radu u inozemstvu.

⁴ Prosječni godišnji broj zaposlenih (Mjesečni statistički obrazac Rad — 1).